

سلام دوستان عزیز. فرارسیدن چهل و هفتمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران را به شما تبریک می‌گویم.

حتمأً به خاطر دارید در شماره گذشته با **محمد بن موسی خوارزمی**، دانشمند برجسته‌ای که با هوش و تلاش خود بنیان‌های علم جبر و الگوریتم را پایه‌گذاری کرد، آشنا شدیم. امروز به سراغ یکی دیگر از ستارگان پرفروغ تاریخ علم می‌رویم؛ کسی که نامش با پژوهش و دقت علمی آمیخته شده است: **ابوریحان بیرونی**.

ابوریحان بیرونی، دانشمند بزرگ ایرانی قرن چهارم هجری، از جامع‌ترین متفکران تاریخ بشریت بود. او در زمینه‌هایی نظیر ریاضیات، فیزیک، نجوم، زمین‌شناسی، داروشناسی، تاریخ، زبان‌شناسی و مردم‌شناسی تحقیقاتی عمیق انجام داد و آثار گران‌بهایی از خود به یادگار گذاشت. اما آنچه ابوریحان را متمایز ساخته، روحیه پرسشگری و روش علمی بی‌نقص اوست.

دوستان، ابوریحان هرگز به دانش متداول زمان خود بسنده نکرد. همواره در پی چرایی مسائل بود و می‌پرسید: چرا؟ چگونه؟ و آیا می‌توان جزئیات بیشتری فهمید؟ این نگرش سبب شد که او از نخستین کسانی باشد که نظریه چرخش زمین به دور خورشید را بیان کرد؛ آن هم وقتی که باور غالب بر مرکزیت زمین در جهان بود. یکی از دستاوردهای شگفت‌انگیز ابوریحان بیرونی محاسبه شعاع زمین با دقتی باور نکردنی است. او با وجود محدودیت ابزارها و تنها با بهره‌گیری از روش‌های هندسی و مشاهده سایه‌ها و زاویه خورشید، این محاسبه‌ها را انجام داد. بعدها این یافته‌ها دانشمندان اروپایی را حیرت‌زده کرد. این موضوع نشان می‌دهد که علم نه تنها به فناوری پیشرفته، بلکه به ذهنی تیزبین و پرسشگر وابسته است.

ابوریحان در کتاب مشهور خود، «تحقیق مالهند»، با دقت و احترامی بی‌نظیر به بررسی

فرهنگ، باورها و دانش مردم هند پرداخت. او هیچگاه گرفتار تعصب نشد و همواره با رویکردی علمی و انسانی تلاش کرد دیگر فرهنگ‌ها را بشناسد. این رفتار او به ما یادآور می‌کند که علم تنها به فرمول‌ها و داده‌ها محدود نمی‌شود، بلکه ابزاری است برای درک بهتر انسان‌ها و جهان پیرامون.

همراهان عزیز، ابوریحان بیرونی به ما می‌آموزد که برای دستیابی به دانش، باید کنج‌کاوی و دقت را سرلوحه کار خود قرار دهیم. او نشان داد که با تلاش مستمر، احترام به حقیقت، و شجاعت پرسیدن سؤال‌های بزرگ، می‌توان مرزهای علم را جابه‌جا کرد. پس بیایید مانیز همچون ابوریحان ذهنی باز و پرسشگر داشته باشیم، مسیر یادگیری را با تلاش و افتخار ادامه دهیم و سهمی در شناخت بهتر جهان از طریق علم داشته باشیم.

سر بلند باشید.

حسین نامه ساعی

پژوهشگر